

СТРАТЕГИЯ

НАРЫҚҚА ШОЛУ

МАКРОЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ЖАҺАНДЫҚ ТРЕНДТЕР

ЖАҺАНДЫҚ ҮРДІСТЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚМГ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУҒА ӘСЕРІ

САЛА ҮШІН СЫН-ТЕГЕУРІН

- ◆ COVID-19 пандемиясы және мұнайға деген әлемдік сұраныстың төмендеуіне ұзақ мерзімді әсер ету.
- ◆ Мұнай бағасының құбылмалылығы.
- ◆ Ұзақ мерзімді перспективада энергетикалық ресурстарды тұтыну құрылымының өзгеруі.
- ◆ Әлемдік газға деген сұраныстың ұзақ мерзімді өсуі, оның ішінде өсудің негізгі драйвері — Қытайдағы газға деген сұраныс. Долгосрочный рост спроса на продукцию нефтегазохимии.

ЖАҺАНДЫҚ ТРЕНДТЕР

ӘЛЕМДІК ОТЫН-
ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ ТЕҢГЕРІМ
ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ

ТРЕНДКЕ ҚОЙЫЛА- ТЫН КОМПАНИЯ СТРАТЕГИЯСЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

- ◆ 2020-2021 жылдарға арналған дағдарысқа қарсы шараларды іске асыру.
- ◆ Мұнай мен газ жеткізу нарығын кеңейту және әртараптандыру
- ◆ Қазіргі бар бизнес ішіндегі құн тізбегін кеңейту және мұнай-газ химиясының бизнес-сегментін дамыту

- ◆ Цифрлық технологияларды дамыту және қолдану
- ◆ Бизнес-процестерді цифрландыру және автоматтандыру

- ◆ Инвестициялық қоғамдастықта тұрақты даму мен ESG-дің өсіп жатқан маңыздылығы

- ◆ Мұнай-газ саласындағы "көміртекті бейтараптыққа" көшу тренді

ЦИФРЛАНДЫРУ

ОРНЫҚТЫ
ДАМУ ЖӘНЕ
ESG-ФАКТОРЛАРБАЛАМАЛЫ ЭНЕРГИЯ
КӨЗДЕРІ, КӨМІРТЕКТІ
БЕЙТАРАПТЫҚ

- ◆ "Барлау мен өндіруге" және "Өңдеуге" баса назар аудара отырып, цифрландыруды өндірістегі нақты бизнес-проблемаларды шешуге, сондай-ақ ҚМГ компанияларының тобында нақты шешімдерді қалыптастыруға шоғырландыру.

- ◆ Орнықты даму қағидаттарын негізгі бизнес-процестерге интеграциялау

- ◆ ЖЭК секторын дамыту және декарбонизациялау арқылы құн тізбегін кеңейту және әртараптандыру.

1. COVID-19 пандемиясы және мұнайға деген әлемдік сұраныстың төмендеуіне ұзақ мерзімді әсер ету

2020 жылы сұйық отынды жеткізу және тұтыну балансының динамикасы екі түрлі кезеңмен ұсынылды. Негізгі факторлар – жаһандық COVID-19 пандемиясы, оның экономикаға әсері және ОПЕК+ үйлестірілген іс-әрекеттері.

2020 жылғы қаңтардан бастап мамырға дейін мұнайға деген сұраныстың төмендеуі қарқыны мұнай өндірісінің төмендеуіне қарқынды асып түсті. Қорлардың едәуір өсуі мұнай бағасының төмендеуіне ықпал етті. 2020 жылдың екінші жартысында мұнай тұтынуды қалпына келтіру, ОПЕК+ келісімі аясында өндірісті қысқарту, АҚШ-та шикі мұнай өндіруді төмендету мұнай бағасын қолдады.

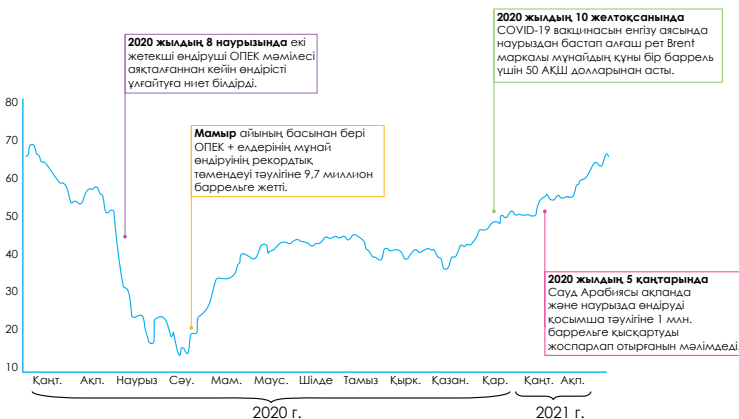
АҚШ энергетикалық ақпарат басқармасының (The U.S. Energy Information Administration, EIA) 2021 жылғы 12 қаңтардағы алдын ала бағалауына сәйкес 2020 жылы сұйық отынды әлемдік тұтыну, өткен жылмен салыстырғанда, тәулігіне 9 млн баррельге төмендеді. Бұл 1980 жылдан басталатын EIA мәліметтері бойынша жыл сайынғы ең маңызды төмендеу болып табылады.

2. Мұнай бағасының құбылмалылығы

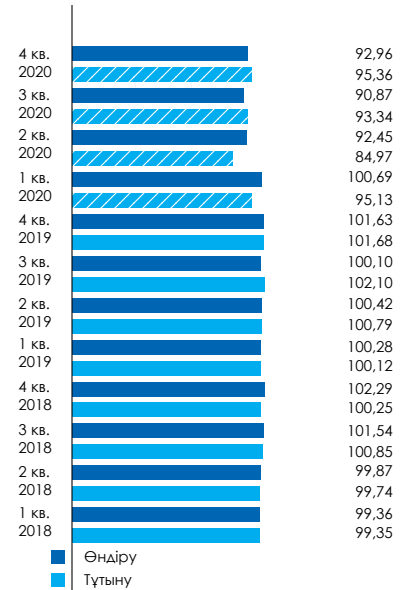
2020 жылы орташа есеппен Dated Brent маркалы мұнай бағасы 41,84 АҚШ доллары деңгейінде саудаланып, 2019 жылмен салыстырғанда, 34,8%-ке төмендегенін көрсетті, пандемияның әлемдік экономикаға әсерін, карантиндік шектеулердің салдарынан мұнайға деген сұранысты көрсетті. ОПЕК+ келісімі шеңберінде өндіруді қысқарту жөніндегі шаралар және нарықтың елдерде жаппай вакцинациялауға назары 2020 жылдың аяғында және 2021 жылдың басында мұнай бағасына қолдау көрсетті.

Brent маркалы мұнайдың 2020-2021 жылдардағы бағасы, АҚШ долл. бір баррель үшін

Пандемия экономикалық өсу мен мұнайға деген сұранысты бәсеңдетті. Бүкіл әлем бойынша Үкіметтер карантин енгізуді жеделдетті. Пандемия салдарынан бағаланған нарықтың шикі мұнаймен жаһандық қанығуы.

2018–2020 жж. сұйық отынды өндіру және тұтыну, тәулігіне млн барр.

Дереккөз: АҚШ Энергетикалық ақпарат басқармасы

ҚМГ-нің даму басымдықтары

ҚМГ-нің қалыптасқан өзгерістерге жедел ден қоюы мақсатында 2020-2021 жылдарға арналған дағдарысқа қарсы шаралар әзірленіп, бекітілді, олар Компанияның өндірістік және кадрлық әлеуетін мүмкіндігінше барынша сақтай отырып, мұнайдың төмен бағасына бейімделуін ғана емес, сонымен қатар ҚМГ дағдарыс аяқталғаннан кейін басталатын ресурстарды, технологиялар мен құзыреттерді жинақтауды да көздейді.

2020-2021 жылдарға арналған дағдарысқа қарсы шаралар туралы толығырақ ақпарат "COVID-19 әсері және дағдарысқа қарсы шаралар" бөлімінде».

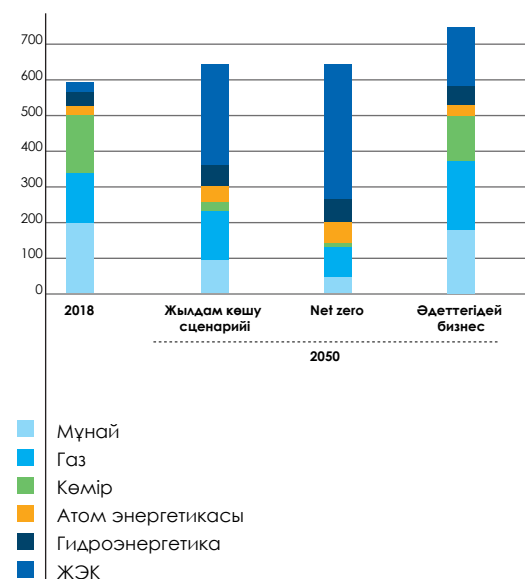
3. Ұзақ мерзімді перспективада энергетикалық ресурстарды тұтыну құрылымының өзгеруі

Энергияға деген әлемдік сұраныс дамушы елдердегі өмір сүру деңгейінің жақсару салдарынан ұзақ мерзімді перспективада өсуін жалғастырады. Бірақ нарықта көмірсутекті энергия көздерінің ролінің төмендеуіне және жаңартылатын энергия көздерінің (ЖЭК) үлесінің артуына байланысты энергияға деген сұраныс құрылымының айтарлықтай өзгеруі күтіледі. Дегенмен, Әлемдік энергетиканың даму болжамындағы British Petroleum (BP) бағалауына сәйкес, даму сценарийіне байланысты 2050 жылға қарай 20-дан 50%-ке дейін өзгертін үлесі бар энергияға деген сұраныс құрылымында мұнай мен газдың маңызды ролі ондаған жылдар бойы сақталады (EnergyOutlook, 2020).

- ◆ Жылдам ауысу сценарийі (Rapid) аясында энергия тұтындан көміртек шығарындылары 2050 жылға қарай шамамен 70%-ке азаяды. Бұл 2100 жылға қарай жаһандық температураның индустрияға дейінгі деңгеймен салыстырғанда 2°C-тан төмен деңгейге көтерілуіне сәйкес келеді.
- ◆ Net Zero сценарийі қоғамдық мінез-құлық пен қалаулардың өзгеруіне негізделген көміртек шығарындыларын жедел азайтуды көздейді. 2050 жылға қарай жаһандық көміртек шығарындылары кем дегенде 95%-ке қысқарады. Бұл температураның 1,5°C дейін көтерілуін шектеуге сәйкес келеді.
- ◆ "Әдеттегідей бизнес" (Business-as-usual) сценарийі 2020-шы жылдардың ортасындағы көміртек шығарындыларының ең жоғары мөлшерін және 2050 жылы шығарындыларды 2018 жылғы деңгейден 10%-ке төмен болады деп болжайды.

Барлық үш сценарийде энергияға деген жаһандық сұраныстың өсуін толығымен дамушы елдер белгілейді, бұл әл-ауқаттың өскенін және энергияға қол жетімділіктің жақсарғанын көрсетеді. Бұл ретте дамыған елдерде энергия тұтынудың төмендеуі күтілуде. Әлемдік энергетиканың даму болжамындағы BP бағалауына сәйкес, барлық үш сценарий бойынша, 2018 жылғы 58%-пен салыстырғанда, 2050 жылға қарай энергияға деген сұраныстың шамамен 70%-ті экономикасы дамып келе жатқан елдерге тиесілі болады деп күтілуде.

Энергия көздері бойынша тұтыну, ЭДж (2018–2050Б)

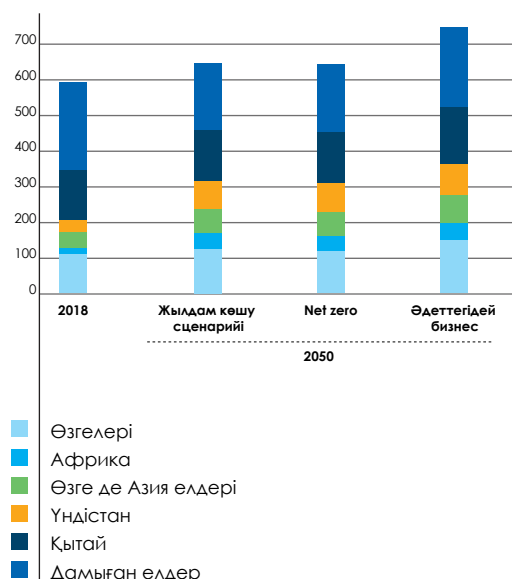

Дереккөз: BP Әлемдік энергетикасының даму болжамы BP

ҚМГ-НІҢ ДАМУ БАСЫМДЫҚТАРЫ

2020 жылғы дағдарыс ЖЭК жобаларын дамыту және декарбонизациялау жолымен көміртек ізін азайту бөлігінде өз стратегияларын қайта қараған мұнай-газ саласы компанияларының энергетикалық ауысуын жеделдетті. Еуропалық Одақ әзірлейтін трансшекаралық көміртекті реттеу тетігін ескере отырып (ағылш. Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM) Еуропалық Одаққа импортталатын көміртек ізі үлкен өнімге көміртек салығын енгізуді көздейтін "Жасыл мәміле" (Green Deal) бағдарламасы шеңберінде ҚМГ ЖЭК және декарбонизациялау жобаларын іске асыру, сондай-ақ парниктік газдар шығарындыларына көміртек бірліктерінің саудасы арқылы ЖЭК дамыту және қоршаған ортаға шығарындыларды азайту перспективаларын зерделеуге кірісті.

Өңірлер бойынша энергия тұтыну, ЭДж (2018–2050Б)

Дереккөз: BP Әлемдік энергетиканың даму болжамы BP

4. Әлемдік газға деген сұраныстың ұзақ мерзімді өсуі, оның ішінде өсудің негізгі драйвері — Қытайдағы газға деген сұраныс

Газға деген сұранысты Азияның дамушы елдерінің (Қытай, Үндістан, Азияның басқа да елдері) экономикалары қолдап отыр. Газ ЖЭК-ке көшу кезеңінде пайдаланылатын отын ретіндегі позицияда. Қыркүйекте Біріккен Ұлттар Ұйымының виртуалды Бас Ассамблеясында Қытай парниктік газдар шығарындыларын азайту мақсатын қатайту арқылы 2060 жылға қарай көміртекті-бейтарап тепе-теңдікке қол жеткізуге ниет білдірді. Бұл елдің көмірден табиғи газға ауысуын тездетеді деп күтілуде. Bloomberg мәліметтеріне сәйкес, Қытайда отынды тұтынуда көмірді пайдалану 2009 жылғы 71,6%-тен 2019 жылы 57,7%-ке дейін төмендеді, ал табиғи газдың үлесі 3,5%-тен 8,1%-ке дейін өсті.

ҚМГ-НІҢ ДАМУ БАСЫМДЫҚТАРЫ

ҚМГ алдында тауарлық газдың жеткілікті көлемінің болуына және газ құбырларының өткізу қабілетін тиімді пайдалануға кепілдік беретін бастамаларды іске асыру міндеті тұр. Бірінші кезекте бұл одан әрі Қытай бағытында газдың экспорттық көлемін ұлғайту мүмкіндігімен елдің ішкі нарығындағы өсіп келе жатқан қажеттіліктерді қамтамасыз етеді..

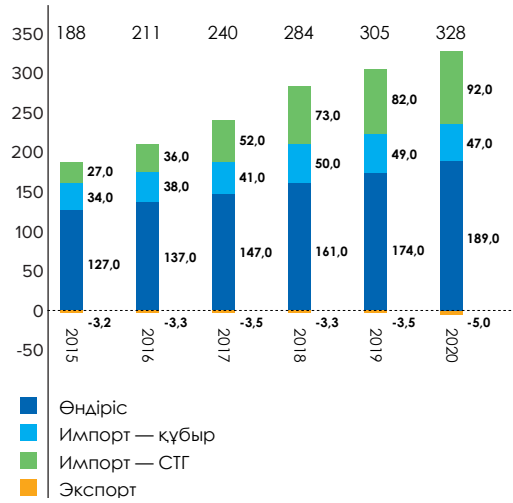
5. Мұнай-газ химиясы өніміне сұраныстың ұзақ мерзімді өсуі

World Oil Outlook 2045 есебінде Мұнай экспорттаушы елдер ұйымының (ОПЕК) бағалауына сәйкес мұнай-химия секторы болжанатын кезеңде мұнай тұтыну құрылымының сұраныстың ең жоғары өсетін сегменті болып табылады. Сұраныстың болжамды өсуі тәулігіне 3,7 миллион баррельді құрайды – 2019 жылы тәулігіне 13,7 млн барр. бастап, 2045 жылы күтілетін деңгей – тәулігіне 17,3 млн баррельге дейін. Осы сұраныс өсімінің негізгі бөлігі Азияға, ОПЕК елдеріне және ЭЫДҰ-ға тиесілі болады деп күтілуде. Мұнай-газ химиясының перспективалары негізінен дамушы елдердегі кірістің өсуін көрсететін пластмассалар мен тоқыма өнімдеріне тұтынушылық сұраныспен қамтамасыз етіледі.

ҚМГ-НІҢ ДАМУ БАСЫМДЫҚТАРЫ

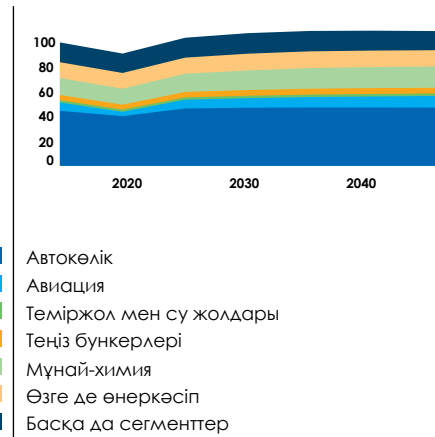
ҚМГ қазірдің өзінде бензол мен параксилол өндіреді, сондай-ақ полиэтилен мен полипропилен өндіру бөлігінде мұнай-газ химиясы жөніндегі жобаларға (KPI, KLPE) қатысады. Мұнай- және газ-химия өнімдерінің басқа түрлерін өндіруді ҚМГ перспективалы жобалар ретінде алдын ала зерделейді.

Газ өндірісі, импорты, Қытайға экспорты, млрд текше м³ (2015-2020)

Дереккөз: ҚХР Ұлттық статистика бюросы, ҚХР Бас кеден басқармасы, Bloomberg

Сегменттер бойынша мұнай тұтыну құрылымы, млн т/б (2019-2045)

Дереккөз: World Oil Outlook 2045 ОПЕК

6. Цифрлық технологияларды дамыту және қолдану. Бизнес-процестерді цифрландыру және автоматтандыру

2020 жылы COVID-19 пандемиясы мұнай ұңғымалары мен мұнай өңдеу зауыттарын қашықтан бақылауды қолдау үшін датчиктерді, интернетті, заттарды және бұлтты есептеулерді қолдануды жеделдетті. Bloomberg деректеріне сәйкес көптеген компаниялар мұнай платформалары мен кәсіпорындарының интерактивті үш өлшемді модельдері болып

табылатын цифрлық қос технологияны қолдана бастады, бұл инженерлерге үйден виртуалды қол жеткізуге мүмкіндік береді. Есептеу технологияларын, үлкен деректерді, бұлтты технологияларды және машиналық оқытуды қолдану активтердің өнімділігін оңтайландыруды және қашықтағы операцияларды орындауды қамтамасыз етеді.

ҚМГ-НІҢ ДАМУ БАСЫМДЫҚТАРЫ

Акционерлердің үміттеріне сәйкес және ҚМГ басымдықтарын ескере отырып, цифрландыруды "Барлау және өндіру" және "Өңдеуге" баса назар аудара отырып, өндірістегі нақты бизнес-проблемаларды шешуге шоғырландыруға, сондай-ақ ҚМГ компанияларының тобында нақты шешімдер пулын қалыптастыруға шешім қабылданды.

Осы көзқарас тұрғысынан ҚМГ үшін процестер мен технологияларды таңдау, жобалау және енгізу үшін бірыңғай тәсілдерді белгілейтін "Интеллектуалдық кен орны" бағдарламасының тұжырымдамасы әзірленді. Компанияның бизнес-бағыттарының цифрлық жетілуіне бағалау жүргізілді. Оның негізінде және "төменнен жоғары" тәсілін қолдану арқылы цифрлық технологияларды пайдалана отырып шешуге болатын әрбір еншілес компания үшін нақты бизнес-проблемалар айқындалады.

Тұтастай алғанда, цифрлық технологияларға көшу персоналдың кемелдігін, цифрлық сауаттылық деңгейін және өндірістегі автоматтандыру жүйелерінің дайындығын ескере отырып, кезең-кезеңімен жүзеге асырылатын болады.

Толығырақ ақпарат "Трансформация және цифрландыру" бөлімінде көрсетілген.

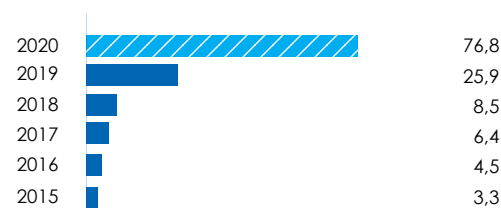

7. Инвестициялық қоғамдастықта орнықты даму мен ESG-дің өсіп жатқан маңыздылығы. Мұнай-газ саласында көміртекті бейтараптыққа көшу тренді

2015 жылғы қыркүйекте 193 елдің көшбасшылары БҰҰ-ның "Біздің әлемді қайта құру: 2030 жылға дейінгі кезеңге арналған орнықты даму саласындағы күн тәртібі" немесе Орнықты даму мақсаттары атты өршіл кешенді бағдарламасын мақұлдады. Bloomberg бағалауы бойынша, шамамен 26 ел 2021 жылдың басындағы жағдай бойынша парниктік газдардың толық азаюына қол жеткізу мақсаттарын жариялады.

Климаттың өзгеруімен күрес инвестициялық стратегияларды өзгерттеді. Bloomberg бағалауы бойынша ESG-ге шоғырландырылған ETF-тегі таза ағындар 2015 жылғы 3,3 млрд АҚШ долларымен салыстырғанда, 2020 жылы 76,8 млрд АҚШ долларын құрады. Ірі мұнай компаниялары ESG-ді ұстануға ұмтылады және шығарындыларды азайту және отынның баламалы түрлерін инвестициялау бойынша өршіл жоспарларын жариялады.

ESG-ге шоғырландырылған ETF-тегі таза ағындар, млрд АҚШ долл. (2015-2020)

Дереккөз: Bloomberg

ҚМГ-НІҢ ДАМУ БАСЫМДЫҚТАРЫ

ҚМГ шешімдер қабылдау кезінде ұлттық және жаһандық деңгейлерде "жасыл рельстерге" көшу үрдістерін ескереді және саладағы ұзақ мерзімді табыс ESG саласында жоғары көрсеткіштерді талап ететінін түсінеді. БҰҰ Жаһандық шартының қатысушысы ретінде ҚМГ орнықты даму қағидаттарына өзінің бейімділігін растайды, климаттың өзгеруі, қоршаған ортаға тиетін теріс әсердің алдын алу мәселелеріне, сондай-ақ әлеуметтік жауапкершілік мәселелеріне ерекше назар аудара отырып, орнықты даму мақсаттарын қолдайды. Төртінші жыл қатарынан ҚМГ экологиялық жауапкершілік саласындағы Қазақстанның мұнай-газ компанияларының ашықтық рейтингін басқарады.

ҚМГ орнықты даму саласында ҚМГ рейтингінің ESG жақсарту және ESG тәуекел-рейтингін (34,5 балл) басқару және төмендету бойынша міндеттерді орындау бойынша жоспарлы жұмысты жалғастыруға ниетті. Sustainalytics талдаушылары ҚМГ-дегі ESG-тәуекелдерді басқаруды "мықты" деп бағалады.

ЖЭК элементтері ҚМГ объектілерінде өзін электр энергиясымен қамтамасыз ету үшін, сондай-ақ өндірісте CO2 шығарындыларын азайту үшін бар. Компания БЭК жобаларын және көміртекті аз қажет ететін технологияларды дамытуға инвестициялау перспективаларын зерделеуде.

Толығырақ ақпарат "Орнықты дамуды қамтамасыз ету" бөлімінде көрсетілген.

